

Comparative Analysis in the Research of Institutional Reforms: Opportunities and Limitations

UDC: 32.01.04

DOI: <https://doi.org/10.15421/172457>**Kobylnyk Vasyl**Ph.D., Assoc. Professor, <https://orcid.org/0000-0001-6927-4219>, vasyl.kobylnyk82@gmail.com*Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)*

Abstract

Relevance. The article examines the topical issues of using comparative analysis to study institutional reforms. Comparative analysis is one of the most common methods of studying institutional reforms. It allows researchers to compare and contrast institutional reforms that have been carried out in different countries or contexts. This can help them identify patterns and factors that influence the success or failure of reforms. However, benchmarking is a complex method that requires careful planning and cautious interpretation of results. Of course, it is not without its limitations. The purpose of the study was to investigate the possibilities and limitations of comparative analysis as a method of studying institutional reforms.

The purpose: to identify the potential opportunities and limitations of comparative analysis as a method of studying institutional reforms.

Results. Analysing the role of comparative analysis in the context of development and implementation of institutional reforms, the article highlights the key advantages and disadvantages of using this method. The peculiarities of using comparative analysis in the context of two institutional reforms in Ukraine: decentralisation of power and reform of the banking system are highlighted.

Conclusions. In conclusion, the article shows that comparative analysis can be a valuable tool for studying the implementation of institutional reforms. It can help researchers and policy makers to gain a broader perspective, identify best practices, explain the reasons for success or failure, increase policy evidence, stimulate innovation, and contribute to knowledge growth. It is important to note that comparative analysis has certain limitations. These include the problems of the researcher's 'subjective limitations', the limited number of specific examples, the choice of parameters for comparison, functional equivalence, consideration of the historical past, and verification of research predictions. In addition, it is important to carefully select countries and cases for comparison in order to draw reasonable conclusions.

Keywords: comparative political science, research method, institutional reform, comparative analysis, international exchange, forecasting

Порівняльний аналіз у дослідженні інституційних реформ: можливості та обмеження

Кобильник Василь*Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)*

Анотація

Актуальність. Стаття розглядає актуальну проблематику використання порівняльного аналізу для дослідження інституційних реформ. Порівняльний аналіз є одним із найпоширеніших методів дослідження інституційних реформ. Він дозволяє дослідникам порівнювати та контрастувати інституційні реформи, які були проведені в різних країнах або контекстах. Це може допомогти їм виявити закономірності та фактори, які впливають на успішність або невдачу реформ. Однак порівняльний аналіз є складним методом, який потребує ретельного планування та обережної інтерпретації результатів. Звісно, він не позбавлений своїх обмежень.

Метою дослідження стало визначення потенційних можливостей та обмежень порівняльного аналізу як методу дослідження інституційних реформ.

Результати. Аналізуючи роль порівняльного аналізу в контексті розробки та впровадження інституційних реформ, стаття висвітлює ключові переваги та недоліки застосування даного методу. Виокремлено особливості використання порівняльного аналізу в контексті проведення двох інституційних реформ в Україні: децентралізації влади та реформи банківської системи.

Висновки. У висновку було зазначено, що порівняльний аналіз може бути цінним інструментом для дослідження впровадження інституційних реформ. Він може допомогти дослідникам та політикам отримати ширший погляд, виявити кращі практики, пояснити причини успіху чи невдачі, підвищити обґрунтованість політики, стимулювати інновації та сприяти зростанню знань. Важливо зазначити, що порівняльний аналіз має певні обмеження. Серед них проблеми «суб'єктивної обмеженості» дослідника, обмеженої кількості конкретних прикладів, вибору параметрів для порівняння, функціональної еквівалентності, врахування історичного минулого, верифікації прогнозів дослідження. Крім того, важливо ретельно підбирати країни та випадки для порівняння, щоб зробити обґрунтовані висновки.

Ключові слова: порівняльна політологія, метод дослідження, інституційна реформа, порівняльний аналіз, міжнародний обмін, прогнозування

Стаття надійшла / Article arrived: 04.05.2024

Схвалено до друку / Accepted: 30.06.2024

Вступ.

Інституційні реформи є ключовим фактором розвитку сучасного суспільства. У світі спостерігається зростаючий інтерес до інституційних реформ, як способу покращити життя людей і стимулювати економічне зростання. Вони спрямовані на зміну формальних та неформальних правил, які регулюють економічну, політичну та соціальну діяльність людей. Вивчення інституційних реформ є важливим для розуміння того, як ці правила впливають на життя людей і як їх можна покращити. Порівняльний аналіз є одним із найпоширеніших методів дослідження інституційних реформ. Він дозволяє дослідникам порівнювати та контрастувати інституційні реформи, які були проведені в різних країнах або контекстах. Це може допомогти їм виявити закономірності та фактори, які впливають на успішність або невдачу реформ. Однак порівняльний аналіз є складним методом, який потребує ретельного планування та обережної інтерпретації результатів. Звісно, він не позбавлений своїх обмежень. Дослідникам необхідно ретельно планувати свої дослідження, щоб врахувати різні фактори, які можуть впливати на результати. Їм також необхідно бути обережними при інтерпретації своїх результатів, адже порівняння різних країн або контекстів може бути складним завданням. Незважаючи на ці обмеження, порівняльний аналіз є цінним інструментом для дослідження інституційних реформ. Він може допомогти дослідникам краще зрозуміти, як ці реформи працюють, і як їх можна використовувати для покращення життя людей.

Мета дослідження: визначення потенційних можливостей та обмежень порівняльного аналізу як методу дослідження інституційних реформ.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій.

Габріель Алмонд та Гейворд Пауелл вважають, що мета порівняльного методу використовуються політичними науками подібно до того, як експеримент використовується точними науками (Almond, & Powell, 1984). Характеризуючи еволюцію порівняльних досліджень, Девід Аптер виділяв три етапи: інституціоналізм, девелопменталізм і неінституціоналізм (Apter, 1998). На початку тридцятих років XX століття розпочалося формування нових шкіл, зокрема під керівництвом Чарльза Мерріама, що також відбулося на масштабах використання порівняльного методу у політологічних дослідженнях (Merriam, 1925). Сьогодні порівняльний аналіз набуває все більшої популярності як метод дослідження інституційних реформ. Л. Гудзь застосовує порівняльний аналіз для дослідження становлення реформи децентралізації (Гудзь, 2020), А. Оганян та Н. Савичук для вивчення реформи системи охорони здоров'я (Оганян, & Савичук, 2021), О. Грицина, О. Шолудько та Р. Содома аналізують пенсійну реформу (Грицина, Шолудько, & Содома, 2019), О. Дяченко порівнював втілення

податкових реформ (Дяченко, 2021), І. Бобрицька досліджувала реалізацію освітніх реформ (Бобрицька, & Михайленко, 2022). У працях зазначених авторів інтегруються інституційний підхід та порівняльний аналіз, що реалізується в різноманітних форматах.

Результати дослідження.

Порівняльний аналіз вже давно активно використовується для вивчення політичних явищ шляхом їх співставлення. Він дозволяє виявляти подібності та відмінності, розуміти причини цих явищ, формулювати теорії, оцінювати ефективність інституцій та політик, а також розробляти рекомендації щодо покращення політичного життя. Це дозволяє краще зрозуміти політичну ситуацію, розробити ефективні політичні рішення та зробити політики більш ефективними. М. Доган та Д. Пеласі підкреслюють імператив порівняльного підходу в політології. Їх аргумент ґрунтується на тому, що ізольований аналіз політичних явищ позбавлений сенсу. Для глибокого розуміння потрібен широкий контекст, що охоплює соціально-політичні умови, історичні передумови, наслідки та порівняння з досвідом інших країн (Dogan, & Pelassi, 1994).

Під «інституційною реформою» ми розуміємо комплекс заходів, спрямованих на вдосконалення роботи державних органів та інституцій для підвищення ефективності вирішення ними суспільних запитів та проблем. Порівнюючи, як інші країни впроваджували подібні реформи, можна отримати цінні знання про те, що може спрацювати, а що - ні, в контексті конкретної країни. Це може допомогти уникнути повторення помилок, які вже припустилися інші, та розробити більш ефективні політичні реформи. Порівнюючи запропоновані реформи з досвідом інших країн, можна підвищити їх легітимність та прийнятність для громадськості. Що особливо корисно в країнах, де існує скептицизм щодо реформ або де реформи зустрічають опір. Крім того, порівняльний аналіз може сприяти навчанню та обміну знаннями між країнами, що може допомогти покращити розробку та впровадження політичних реформ у всьому світі.

Спочатку чітко окреслімо, що саме мається на увазі під "порівняльним аналізом". Цей метод дослідження ґрунтується на зіставленні двох чи більше об'єктів, аби виявити їхні спільні та відмінні риси. На основі такого порівняння здійснюється подальша класифікація та типологізація цих об'єктів. Наукове порівняння наразі є одним з найпоширеніших методів дослідження, адже воно допомагає визначити кількісні та якісні характеристики предметів і явищ, класифікувати їх, систематизувати та оцінити зміст різних процесів (Кобильник, 2023а). Таким чином, у політологічних дослідженнях порівняльний метод застосовується для виявлення схожості або відмінностей між політичними інститутами, процесами та явищами. Цей метод використовується

для класифікації та типологізації цих явищ, що дає змогу дослідникам краще їх розуміти та пояснювати (Кобильник, 2023b).

У рамках порівняльних досліджень вивчаються як кількісні, так і якісні характеристики політичних явищ. Зазвичай використовується не лише один тип порівняння, а їх комбінація, що дає змогу отримати більш глибоке та багатогранне розуміння досліджуваних тем. Методологія порівняльного аналізу політичних феноменів ґрунтується на принципах подібності та відмінності, дедуктивних теоретичних моделях політичних інститутів та індуктивних методах їх верифікації за допомогою діакронно-історичного та синхронно-функціонального методів збору даних (Долженков, 2013).

Порівняльний аналіз може бути не менш цінним й у контексті розгляду політичних реформ чи їх проєктів. Вивчення досвіду інших держав сприяє кращому розумінню їхніх сильних та слабких сторін. Відповідно, увага порівняльно-політичних досліджень в останні десятиліття здебільшого зосереджена на пошуку моделей адміністративно-державного управління, ґрунтуючись на динаміці реформ, що останнім часом проводяться у західних та пострадянських країнах.

До переваг використання порівняльного аналізу в процесі дослідження впровадження інституційних реформ можна віднести:

По-перше, виявлення загальних закономірностей та принципів, які лежать в основі успішного або невдалого впровадження реформ. Порівняльний аналіз дозволяє дослідникам вийти за межі однієї країни чи випадку та проаналізувати, як інституційні реформи впроваджувалися та впливали на різні контексти.

По-друге, можливість ідентифікувати кращі практики, які можна адаптувати до інших контекстів. Це може допомогти уникнути повторення помилок та сприяти більш ефективному впровадженню реформ.

По-третє, розвиток інновацій через надання політикам та дослідникам нові ідеї та підходи до впровадження інституційних реформ.

По-четверте, зростання знань про те, як працюють інституції та як їх можна змінити на краще.

Яскравим прикладом застосування порівняльного аналізу у підготовці та впровадженні інституційної реформи слугує децентралізація влади в Україні (реформа адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування). Правові засади місцевого самоврядування в Україні ґрунтуються на Конституції України (1996 р.) (Конституція України, 1996), Європейській хартії місцевого самоврядування (ратифікована Україною в 1997 р.) (Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування, 1997) та Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (1997 р.) (Про місцеве самоврядування в

Україні, 1997), а також інших законодавчих актах. Ця концепція в першу чергу підкреслює важливість формування дієздатних територіальних громад. 1 квітня 2014 року Кабінет Міністрів України затвердив розпорядженням № 333-р Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (Про схвалення Концепції, 2014). Ключовим завданням реформи стало створення дієздатних територіальних громад.

Міжнародна спільнота активно підтримує процес реформування в Україні, виділяючи значні ресурси для його втілення. Саме тому досвід країн-партнерів став базисом для розробки та подальшого впровадження української децентралізації. В основу порівняльного аналізу було закладено критерій подібності країн як фундамент для успішного запозичення зарубіжного досвіду.

Проаналізувавши успішний досвід аналогічних реформ у розвинених країнах, українські реформатори при виборі моделі децентралізації вирішили орієнтуватися на польську модель, яка, на їхню думку, найбільш відповідає українським реаліям. Досвід Польщі став взірцем для впровадження цієї реформи в Україні. Після підписання у Варшаві 7 грудня 2014 року Меморандуму про співпрацю між Україною та Польщею з питань підтримки реформи місцевого самоврядування до процесу децентралізації було залучено команду польських експертів та досвідчених реформаторів. Тобто, для вибору майбутньої моделі інституційної реформи було попередньо проведено порівняльний аналіз реалізації подібних реформ в інших країнах Європейського Союзу. Саме результат такого аналізу визначив вектор розвитку міжнародного партнерства України в контексті впровадження реформи (Крат, & Софій, 2016).

Порівняльний аналіз може бути також цінним інструментом для розвитку банківського середовища. Будь-які зміни у фінансових відносинах зумовлені, перш за все, інституційними перетвореннями в банківській діяльності. Кожна країна має свій унікальний досвід проведення інституційних реформ, який може бути корисним для вдосконалення українського банківського інституційного середовища. В цьому випадку ключовим критерієм стає не схожість країн та їх вихідних умов для реалізації реформи, а ефективність фінансової системи досліджуваних країн (Сідак, 2010). Тому, для вибору кращого вектору впровадження реформи в банківському секторі України, необхідним першим етапом є порівняльний аналіз банківських систем економічно успішних країн.

Важливою для вивчення є банківська система Великобританії, яка володіє добре організованою та розгалуженою фінансовою інфраструктурою. Вона спирається на потужний грошовий ринок, що має тісні зв'язки з провідними фінансовими центрами світу. Суттєву роль у функціонуванні

британської банківської системи відіграє високий рівень самоконтролю з боку фінансових інституцій, а також їхнє суворе дотримання звичаїв та традицій, вироблених банківським співтовариством. Цей досвід є надзвичайно актуальним та цінним для України, адже відсутність належного контролю – це головний фактор зростання злочинності у банківській сфері вітчизняної економіки.

Серед інституційних реформ, які Україна може запозичити у банківській системі Франції, є система інформаційних служб центрального банку. Саме він володіє найповнішими та найточнішими даними про учасників фінансового ринку, реального сектора економіки та сфери послуг.

Для банківських установ Німеччини характерна їхня присутність у вигляді пайової участі в капіталі німецьких підприємств. Така участь надає додаткові переваги як банкам, так і підприємствам. Банки отримують можливість контролювати роботу підприємства, а підприємства – скоротити загальну вартість фінансування виробництва. На нашу думку, цей досвід може бути корисним для України. Участь банків у капіталі національних підприємств сприятиме створенню додаткових умов для розвитку національної економіки.

Окремої уваги, на нашу думку, заслуговує американський досвід ведення кредитних історій позичальників. В Україні ця галузь перебуває на зародковій стадії, тоді як американці постійно дбають про покращення своєї кредитної історії. Перевірка кредитоспроможності позичальників в США веде свою історію з кінця XIX століття (Бус, 2013).

Отже, досвід розвинених країн чітко свідчить, що вирішення проблем банківської системи в Україні неможливе без активної участі держави. Вона повинна здійснювати контроль над діяльністю банків, використовуючи для цього різноманітні інструменти та методи. Світовий досвід заслуговує на вивчення та впровадження у вітчизняну практику,

Загалом, порівняльний аналіз є цінним інструментом для дослідження впровадження інституційних реформ. Він може допомогти дослідникам отримати ширший погляд, виявити кращі практики, пояснити причини успіху чи невдачі, підвищити обґрунтованість політики, стимулювати інновації та сприяти зростанню знань.

Окрім вищезазначених переваг, порівняльний метод несе в собі й певні складнощі, які слід окремо розглянути. Перед дослідником-компаративістом зазвичай постають такі проблеми, які можуть вплинути на ефективність порівняльного аналізу впровадження інституційних реформ:

- проблема «суб'єктивної обмеженості» дослідника, адже дослідник знаходиться поза контекстом досліджуваної країни, його розуміння певних явищ може бути обмеженим;

- проблема обмеженої кількості конкретних прикладів, бо у світі існує сотні незалежних держав, але дослідник не може провести вичерпне порівняльне дослідження кожної з них;

- проблема вибору параметрів для порівняння, які б дозволяли дослідити сутнісні якості порівнюваних об'єктів, як окремо, так і в сукупності;

- проблема функціональної еквівалентності, адже один і той же вид діяльності може виконуватись у різних країнах різними органами;

- проблема врахування історичного минулого країн;

- проблема верифікації прогнозів дослідження (Долженков, 2013).

Висновки.

Стаття висвітлює особливості застосування порівняльного аналізу для дослідження імплементації інституційних реформ. Визначили, що порівняльний аналіз може бути цінним інструментом для дослідження впровадження інституційних реформ. Він може допомогти дослідникам та політикам отримати ширший погляд, виявити кращі практики, пояснити причини успіху чи невдачі, підвищити обґрунтованість політики, стимулювати інновації та сприяти зростанню знань.

При цьому, для дослідження різних інституційних реформ варто використовувати різні підходи порівняльного аналізу, або їх комбінації. Так, у випадку з реформою децентралізації, яка має велику кількість фінансових, територіальних та інших обмежень, варто було звернутись до релевантного досвіду максимально подібної до нашої країни Польщі, щоб виявити приховані ризики та скласти максимально детальну модель впровадження реформи. У випадку ж з реформою фінансової системи, яка ще не була чітко визначеною з моменту отримання незалежності, ключовим був вибір потенційного вектору розвитку. Тому вчені більше звертали увагу не на подібність країн, а на потенціал та можливості різних систем та перспективу їх комбінування в українських реаліях. Така багатогранність порівняльного аналізу робить його важливим інструментом саме первинного дослідження в процесі розробки інституційних реформ та плану їх впровадження.

Важливо зазначити, що порівняльний аналіз має певні обмеження. Серед них проблеми «суб'єктивної обмеженості» дослідника, обмеженої кількості конкретних прикладів, вибору параметрів для порівняння, функціональної еквівалентності, врахування історичного минулого, верифікації прогнозів дослідження. Крім того, важливо ретельно підбирати країни та випадки для порівняння, щоб зробити обґрунтовані висновки.

Незважаючи на свої обмеження, порівняльний аналіз є цінним інструментом для дослідження інституційних реформ. Він може допомогти країнам

уникнути повторення помилок інших, запозичити кращі практики, підвищити обґрунтованість політики, стимулювати інновації та розробити більш ефективні та стійкі реформи.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Бобрицька, І., & Михайленко, О. (2022). Порівняльний аналіз державної освітньої політики з питань забезпечення якості повної загальної середньої освіти в Україні та країнах Європи. *«Молода наука-2022: соціально-педагогічні розвідки». Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної заочної онлайн-конференції, 27 квітня 2022 року, м. Київ (с. 37-43)*. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова.
- Бус, О. (2009). Особливості організації банківського нагляду, контролю та регулювання в зарубіжних країнах. *Науковий вісник НЛТУ України*, 19(2), 163-172.
- Грицина, О., Шолудько, О., & Содома, Р. (2019). Пенсійна реформа в Україні: реалії та перспективи. *Економічний вісник*, 4, 185-190.
- Гудзь, Л. (2020). Польська та українська моделі децентралізації: порівняльний аналіз. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право»*, 29, 91-96.
- Долженков, О. (2013). Порівняльний аналіз як метод політологічних досліджень. *Український науковий журнал «Освіта регіону»*, 1, 45-49. Відновлено з <https://social-science.uu.edu.ua/article/983>
- Дяченко, О. (2021). Світовий досвід оподаткування доходів фізичних осіб в контексті реформування податкової системи України. *Economic Bulletin of the Black Sea Littoral*, 2, 26-37.
- Кобильник, В. (2023a). Вплив глобалізаційних процесів на перспективи розвитку політичної компаративістики. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: філософія, філософія права, політологія, соціологія*, 2(57), 118-127.
- Кобильник, В. (2023b). Проблемні аспекти застосування порівняльного методу дослідження політики. *Регіональні студії*, 33, 162-165.
- Конституція України*. (1996, Червень 28). Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- Крат, М., & Софій, О. (2016). *Порівняльний аналіз процесу децентралізації України та Польщі*. (Аналітична записка). Відновлено <http://dialog.lviv.ua/wp-content/uploads/2017/10/Porivnyalnyy-analiz-protseesu-detsentralizatsiyi-Ukrayini-ta-Polshhi.pdf>
- Оганян, А., & Савичук, Н. (2021). Правове управління реформуванням охорони здоров'я у країнах центральної, східної Європи та СНД: порівняльний аналіз. *Інвестиції: практика та досвід*, 5, 117-123.
- Про місцеве самоврядування в Україні. №280/97-ВР. (1997, Травень 21). *Закон України*. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
- Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування. №452/97-ВР. (1997, Липень 15). *Закон України*. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80#Text>
- Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. №333-р. (2014, Квітень 1). *Розпорядження Кабінету Міністрів України*. Відновлено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>
- Сідак, М. (2010). Правові статуси центральних банків у країнах Європи: порівняльний аналіз. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*, 14, 351-357.
- Almond, G., & Powell, G. (1984). *Comparative Politics Today: A World View*. 3rd ed. Boston: Little, Brown and Company.
- Apter, D. (1998). *Comparative Politics, Old and New*. In *A new handbook of political science*. New York: Oxford University Press.
- Dogan, M., & Pelass, D. (1994). *Comparative political sociology*. Socio-political magazine.
- Merriam, C. (1925). *New Aspects of Politics*. Chicago: University of Chicago Press.

REFERENCES

- About local self-government in Ukraine. No. 280/97-BP. (1997, May 21). *Law of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
- Almond, G., & Powell, G. (1984). *Comparative Politics Today: A World View*. 3rd ed. Boston: Little, Brown and Company.
- Apter, D. (1998). *Comparative Politics, Old and New*. In *A new handbook of political science*. New York: Oxford University Press.
- Bobrytska, I., & Mykhaylenko, O. (2022). Comparative analysis of the state educational policy on quality assurance of comprehensive general secondary education in Ukraine and European countries. *"Young science-2022: socio-pedagogical intelligence". Materials of the 3rd All-Ukrainian Scientific and Practical Correspondence Online Conference, April 27, 2022, Kyiv (pp. 37-43)*. Kyiv: NPU named after M.P. Drahomanova.
- Bus, O. (2009). Peculiarities of the organization of banking supervision, control and regulation in foreign countries. *Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*, 19(2), 163-172.
- Constitution of Ukraine*. (1996, June 28). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
- Dogan, M., & Pelass, D. (1994). *Comparative political sociology*. Socio-political magazine.

- Dolzhenkov, O. (2013). Comparative analysis as a method of political science research. *Ukrainian scientific journal "Regional Education"*, 1, 45-49. Retrieved from <https://social-science.uu.edu.ua/article/983>
- Dyachenko, O. (2021). Global experience of personal income taxation in the context of reforming the tax system of Ukraine. *Economic Bulletin of the Black Sea Littoral*, 2, 26-37.
- Hrytsyna, O., Sholudko, O., & Sodoma, R. (2019). Pension reform in Ukraine: realities and prospects. *Economic Bulletin*, 4, 185-190
- Hudz, L. (2020). Polish and Ukrainian models of decentralization: a comparative analysis. *Bulletin of Kharkiv National University named after V. N. Karazin. Series "Law"*, 29, 91-96.
- Kobylynyk, V. (2023a). The impact of globalization processes on the prospects for the development of political comparativism. *Bulletin of the National University of Law named after Yaroslav the Wise. Series: philosophy, philosophy of law, political science, sociology*, 2(57), 118-127.
- Kobylynyk, V. (2023b). Problematic aspects of applying the comparative method of policy research. *Regional studies*, 33, 162-165.
- Krat, M., & Sofiy, O. (2016). *Comparative analysis of the decentralization process of Ukraine and Poland*. (Analytical note). Restored <http://dialog.lviv.ua/wp-content/uploads/2017/10/Porivnyalnyy-analiz-protseesu-detsentralizatsiyi-Ukrayini-ta-Polshhi.pdf>
- Merriam, C. (1925). *New Aspects of Politics*. Chicago: University of Chicago Press.
- Ohanyan, A., & Savychuk, N. (2021). Legal management of health care reform in the countries of Central, Eastern Europe and the CIS: a comparative analysis. *Investments: Practice and Experience*, 5, 117-123.
- On the approval of the Concept of reforming local self-government and territorial organization of power in Ukraine. No. 333-r. (2014, April 1). *Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80#Text>
- On the ratification of the European Charter of Local Self-Government. No. 452/97-BP. (1997, July 15). *Law of Ukraine*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/452/97-%D0%B2%D1%80#Text>
- Sidak, M. (2010). Legal statuses of central banks in European countries: a comparative analysis. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series Law*, 14, 351-357.